

RETTEEN I ODENSE DOM

afsagt den 30. juni 2022

Sag BS-21061/2019-ODE

T
(advokat Lars Møller Heick-Christensen)

mod

E
(advokat Thomas Arleth)

Denne afgørelse er truffet af kst. dommer Maria Dalager Hauge.

Sagens baggrund og parternes påstande

Sagen, der er anlagt den 8. maj 2019, angår hvorvidt sagsøgte, E
, er erstatningsansvarlig over for sagsøgeren,
T i anledning af den arbejdsulykke, som T kollega,
, under T tilstedeværelse, var udsat for den 10.
juli 2014, herunder om T er omfattet af den erstatningsberettigede
kreds af skadelidte.

T har nedlagt påstand om, at E
tilpligtes at anerkende at være erstatningspligtig efter Erstatningsansvarsloven
over for ham for de psykiske skader, som han pådrog sig som følge af ulykken
den 10. juli 2014.

E har påstået frifindelse.

T har fri proces.

Oplysningerne i sagen

Dommen indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 218 a.

Parterne er enige om, at sagen alene angår spørgsmålet om, hvorvidt der foreligger et ansvarsgrundlag, idet det er ubestridt, at der er medicinsk årsagssammenhæng.

Arbejdstilsynet udstedte ved skrivelse af 15. juli 2014 til E
følgende strakspåbud som opfølgning på arbejdsulykken, som
T kollega, J , var udsat for den 10. juli 2014:

"...

Strakspåbud

Vi sender her den afgørelse, som vi oplyste om ved tilsynsbesøget den 11. juli 2014 på byggepladsen, Middelfartvej 117, 5610 Assens, hvor vi talte med kloakmester U , virksomhedsejer S og dagligleder M :

Strakspåbud

Det betyder, at virksomheden påbydes:

- At sikre, at der ved arbejde og færdslen i såvel udgravning som ved kanten ikke er fare for jordskred"

Virksomheden påbydes at sikre, at faren for jordskred effektivt er imødegået i forbindelse med arbejde og færdslen i såvel udgravning som ved kanten af udgravningen.

(se bilag 1). Påbuddet skal efterkommes **straks**.

..."

I bilaget til strakspåbuddet var anført følgende beskrivelse af de faktiske forhold på stedet:

"...

Arbejdstilsynet ved K har besøgt virksomheden på byggepladsen Middelfartvej 117, 5610 Assens den 11. juli 2014 på baggrund af en arbejdsulykke, som sket den 10. juli 2014. Ved besøget blev der talt med U , kloakmester, M daglige leder og S , virksomhedsejer.

Ved besøget blev der afleveret en besøgsrapport samt taget billeder.

Ved besøget blev der konstateret, at

- Der blev udført arbejde med omlægning af kloakledning i vejsiden / rabatten på hovedvej 313 ved Stubberup i mellem Nr. Aaby og Assens,
- Arbejdet blev udført i indkørslen til Middelfartvej 117 / i venstre side set i kørselsretning fra Assens mod Nr. Aaby,
- Arbejdet blev udført i en ca. 2 meter dyd udgravning,

- Der var gravet med lodretstående udgravningsvægge og ikke med anlæg,
  - Der i udgravningens længde langs kanten lå en ca. 1 meter høj bunke af opgravningsmateriale,
  - Jordlagene i udgravningen varierede fra sand i bunden - ca. 1 meter, lerlag, stabilgrus og asfalt,
  - Der har været gravet i jorden før i forbindelse med nedlægning af kloak og el-ledninger,
  - Udgravningen var skredet ud i bunden,
  - Der i udgravningen lå en stor asfaltklump, som i samarbejdet med kloakmesteren blev vurderet til 500 - 600 kg, og som var brækket af asfaltkanten som vender væk fra kørevejen,
  - Bredden i bunden af udgravningen var ca. 1 - 1,2 meter svarende til 2 skovlbredder på minigraven, og bredden i toppen var ca. 1,8 meter,
  - Skovlbredden på skovlen, som blev brugt på ulykkestidspunktet var 0,6 meter,
  - Der i udgravnings side, som vendte ud mod vejen, var gravet en "trappe" i en skovlbredde og en dybde svarende til ca. 0,5 meter
  - Der under besøget kørte flere tunge lastbiler forbi ulykkesstedet I forbindelse med besøget blev der blandt andet oplyst, at:
  - 3 af virksomhedens ansatte på ulykkesdagen var beskæftiget på byggepladsen med omlægning af kloakledninger,
  - Skadelidt på ulykkestidspunktet arbejdede i udgravningen,
  - Udgravningens lodrette side, som vender væk fra kørevejen, af uforklarlig årsag skrider sammen, hvorved asfaltklumpen falder ned og rammer skadelidtes hånd og bækken,
  - Kloakmesteren har været på byggepladsen hver dag og op til flere timer i forbindelse med opstarten,
  - Kloakmesteren ikke havde været på byggepladsen på ulykkesdagen,
  - Arbejdsopgaven var blevet drøftet igennem med de ansatte ved opstart af opgaven, samt at 2 af de ansatte er meget erfarende og den sidste var elev,
  - Gravedybden i starten og frem til ulykkesstedet hovedsageligt havde ligget imellem 1,6 - 1,7 meter, samt at det havde vist sig, at der skulle graves dybere fra ulykkesstedet og frem til enden af udgravningen/ arbejdsopgaven. Dette
  - Arbejdet var planlagt således, at udgravningsmaterialet skulle lægges på den afspærrede del af vognbanen, samt at de ansatte af uforklarlig årsag på ulykkesstedet havde lagt udgravningsmaterialerne i på modsat side. Siden ind mod indkørslen,
  - Denne type opgaver typisk uføres således, at der på hver side af renden, hvor der skal lægges nye kloakledninger, graves en "trappe" i en skovlbredde og en dybde svarende til ca. 0,5 meter, samt at selve udgravningen graves i en skovlbredde,
  - Eleven på ulykkestidspunktet var kørt efter sand, som skulle bruges til afstivning/ omlægning af de nye nedlagte kloakledninger,
  - Arbejdsstedet var afspærret ved hjælp af lysregulering, hvorved den ene vognbane var spærret
  - Opgaven færdiggøres ved brug af gravekasse og en større gravemaskine.
- ..."

I bilaget anførtes følgende begrundelse for strakspåbuddet:

" ...

På baggrund af ovenstående vurderer Arbejdstilsynet, at arbejdet ikke blev udført sikkerhedsmæssigt fuldt forsvarligt, dels fordi arbejdet og færdslen i udgravningen foregik uden passende skråningsanlæg eller brug af egnet afstivning, og dels fordi arbejdet og færdslen foregik langs udgravningskanten, som ikke var sikret imod udskridning, og i passende afstand herfra.

I begrundelsen er der langt vægt på, at der ikke var truffet en effektiv form for sikring af de ansatte mod fare for sammenstyrtning/ sammenskridning af jordlagene i udgravningen, fordi at:

1: Der ikke blev brugt gravekasse, anden form for afstivning eller blev gravet med anlæg svarende til 1 :2, da gravedybden på ulykkesstedet var ca. 3 meter. Gravedybden fremkommer ved at lægge selve dybden på udgravningen på 2 meter sammen med højden på opgravningsmaterialet

2: Der var oplagt opgravningsmateriale tættere udgravningskanten end 1 meter, hvor vægten i sig selv udgør en fare for, at kanten skrider sammen/ ned på grund af sandet i bunden. Dette forværres yderligere ved den tungtrafik, som kører forbi udgravningen, da den tunge trafik giver rystelser i terrænet, hvilket samlet kan medføre en betydelig fare for alvorlige ulykker for de ansatte med alvorlig personskade til følge.

..."

T anmeldte den 10. september 2015 ulykken som en arbejdsskade. I forbindelse med arbejdsskadesagen blev der udarbejdet en psykiatrisk speciallægeerklæring af speciallæge i psykiatri R . Af erklæringen af 20. januar 2017 fremgår blandt andet:

" ...

På deres skriftlige anmodning fra d. 8.12.2016 har jeg indkaldt ovennævnte til samtale d. 4.1.2017 mhp. udfærdigelse af speciallægeerklæring. På baggrund af samtale og undersøgelse samt medsendte akter, kan følgende speciallægeerklæring afgives. T er ikke kendt af ut. forinden.

Problemstilling:

Det drejer sig om en 42-årig mand, som d. 10 juni 2014 involveres i arbejdsulykke, hvor kollega bliver begravet under jord og beton ifm. kloakrørsarbejde. T går i chok og bliver tilknyttet krisepsykolog, og efterfølgende privat praktiserende psykiater, som indlægger ham på psykiatrisk afdeling. T genoptager og forsøger at arbejde oplevelsen væk, men sygemeldes i januar 2015 under diagnosen posttraumatisk belastningsreaktion.

..."

T oplyste ifølge det anførte i speciallægeerklæringen blandt andet følgende i forbindelse med udarbejdelsen af erklæringen:

"...

T var med kollega ude og grave regnvandskloaker og brønde, og havde få dage forinden bedt ledelsen om gravekasser pga. regnvejr, men havde ikke fået det. På selve dagen havde de gravet i nogle timer, da udgravningen pludselig skrider, og asfalt, jord og sand skrider ned over kollega, som står i brøndene. T sidder i gravemaskinen, men hører det sker og får vendt gravemaskinen rundt, og ser sin kollega begravet, som kun lige har næse og øjne over. T kan ikke få kontakt til kollegaen, som han kan se er i en chok tilstand; han er bleg og har et panisk udtryk. T er rimelig samlet og rationel tænkende, han får tilkaldt Falck og politi, og begynder at grave kollegaen fri ned til hoften og forsøger førstehjælp. Da Falck og politi får gravet kollegaen fri, bliver det synligt, at kollegaen har pådraget sig flere kvæstelser, og T tænker at kollegaen dør af sine kvæstelser. T mærker på ulykkesstedet en voksende uvirkelighedsfølelse, hvor han nærmest står og kigger ind på oplevelsen.

..."

I erklæringen blev konkluderet blandt andet følgende:

"...

T har udviklet symptomer på svær PTSD på baggrund af arbejdsskaden d. 10. juni 2014, men det kan ikke afvises at forudbestående psykisk sårbarhed og siden hen familiære belastninger og muligvis gigtsmerter har bidraget til et længerevarende sygdomsforløb, med fortsatte symptomer på PTSD. Der synes ikke sikkert holdpunkt for udvikling af ny depressiv episode. T har trods relevant behandling og løbende optimering af den medicinske behandling. Et fortsat vekslende, men overordnet lavt funktionsniveau, i modsætning til tidligere. Han vil gerne have et arbejde på sigt, men har fortsat brug for daglige hvil og tåler svært samvær og pres fra andre, ligesom han fortsat er kognitiv svækket. Ut. er ikke bekendt med status af behandlingsmuligheder ift. hans psoriasisgigt, mens nyt (terapeutisk) behandlingstiltag vurderes at være med lille sandsynlighed for en markant bedring. T kunne fremadrettet have fordel af støttende samtaler ved egen læge.

I dette lys vurderes prognosen for en markant bedring af T's tilstand og funktionsniveau over de næste 1-2 år at være lille, og T vil være meget sårbar for nye belastninger, med risiko for forværring i sin angst og/ eller udvikling af svær depressiv episode, og i værste fald fornyet selvmordstanker - og adfærd.

..."

T fik ved Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings (i det følgende benævnt AES) afgørelse af 6. juni 2017 ulykken den 10. juli 2014 anerkendt som en arbejdsskade. Han fik ved afgørelsen tilkendt godtgørelse svarende til et varigt mén på 20 procent. Af AES' begrundelse fremgår blandt andet:

"...

Ulykken den 10. juli 2014 er en arbejdsskade.

Forsikringssselskabet _____, hvor E _____ er erhvervsansvarsforsikret, afviste kravet ved brev af 22. november 2017 med blandt andet følgende begrundelse:

"...

Begrundelse for afvisning af erstatningspligten

På baggrund af det ovenfor anførte må jeg afvise, at T _____ er berettiget til erstatning efter erstatningsansvarsloven i anledning af episoden den 10. juli 2014.

Jeg lægger særligt vægt på, at T _____ i forbindelse med sammenskrivningen ikke befandt sig i udgravningen, men derimod i en gravemaskine ved siden af udgravningen. T _____ var derfor ikke selv i fare, da udgravningen skete. Ved såkaldte chokskader har det i retspraksis været en forudsætning for tilkendelse af erstatning, at den skadelidte selv var i fare ved den skadevoldende episode, og altså dermed reelt har været direkte skadelidt, jf. herved UfR 1973.451H.

Jeg er opmærksom på, at det i den juridiske litteratur har været diskuteret, om kravet om, at skadelidte selv skulle have været i fare kunne opretholdes. Erstatning blev således afvist af Højesteret i dommen UfR 2007.1562H, men anerkendt i dommen UfR 2014.2376H. Fælles for de to domme var imidlertid, at der var tale om erstatning til nærtstående for en psykisk skade, der gik udover almindelig sorg og savn.

Da T _____ ikke var beslægtet med den kollega, han forsøgte at redde, er der efter ikke grundlag for at fravige den altovervejende hovedregel i dansk ret om, at indirekte skadelidte ikke kan opnå erstatning for "chok-skader", hvorfor T _____ ikke er berettiget til erstatning, fordi han ikke selv var i fare.
..."

Der har været forevist fotos fra byggepladsen.

Forklaringer

Der er afgivet partsforklaringer ved _____ og E _____
v/direktør S _____ vidneforklaringer af J _____ og
D _____.

T _____ har forklaret, at han har arbejdet som murerarbejdsmand i mange år. Han havde været ansat i virksomheden i fire dage, da ulykken skete. Opgaven, de arbejdede på, var i gang, da han overtog den. J _____ vidste, hvad der skulle ske. De skulle udvikle kloakrør i relation til nogle regnvandsbrønde. Han havde aldrig tidligere arbejdet med brønde. Han husker ikke, om han var blevet sat ind i opgaven. Det var ham selv, læringen D _____ og J _____, der var på pladsen.

Han sad i gravemaskinen, da ulykken skete, mens J stod nede i jordgraven. Han så det hele ske og hørte det kæmpe brag, det gav. Grundet et epileptisk chok i 2017 husker han ikke detaljer så godt. De var i gang med at grave. J havde lige rejst sig og skulle til at reetablere noget jord, da det hele skred, så J sad i jord til hovedhøjde. Han bevarede roen. J sagde, at han ikke kunne trække vejret. Han begyndte at grave J fri, mens han ringede 112. Da han havde gravet ned til omkring hoften, fik han fat i D, der ikke havde hørt ulykken. D var der ikke, da det skred sammen.

Han ville hellere selv have været den, der stod dernede, end at føle den skyld og skam, han føler. Jorden var skredet én gang tidligere 50 meter længere henne ad vejen, hvor ingen kom til skade. Ugen forinden bad de om gravekasser, men de fik oplyst, at det kunne de ikke få.

Direktøren i selskabet, S, var på ferie, da ulykken skete. Han har ikke snakket med S efterfølgende.

S har forklaret, at han er direktør i virksomheden. Det var han også dengang. Han er uddannet virksomhedsleder, og han har også en rør læggeruddannelse. De var ved at udskifte kloakanlæg. Der var tale om tre anlæg.

Han mener, at J var bekendt med de instruktioner, der blev givet. Han husker ikke grunden til, at der ikke var gravekasser, men de havde spærret hele den ene vejbane af, for at jorden kunne ligge der, men de ansatte lagde ikke jorden, hvor de var instrueret i at lægge den. Det afhænger af vilkårene på stedet, om man bruger gravkasser.

J har som vidne forklaret, at han var maskinfører og håndværker. Det var ikke ham, der skulle køre maskine den uge, men derimod T. Typisk var det kloakarbejde, de udførte. Han var ikke med fra starten, da de var startet om torsdagen, hvor han kom tilbage fra barsel om mandagen.

Han havde spurgt, om de ikke skulle have gravekasser, men det skulle de ikke. Det var ikke muligt at lægge jorden et andet sted, da asfalten ellers ville ryge ned. Efter hans vurdering skulle der være en gravekasse i. Det står vist også i reglerne. Allerede om tirsdagen i den uge var der noget jord, der var faldet ned. Han ringede til U, der havde ansvaret for kloakafdelingen. U sagde, at det kunne de sagtens styre. S var på ferie. Han skulle bare have forladt stedet, men det gjorde han ikke. Om torsdagen var jorden faldet ned. De kørte videre og gravede det op, hvorefter de kørte videre igen.

T sad i maskinen, da ulykken skete, og D kørte længere henne ad vejen. Han var henne ved dem og dække op. Han er i dag usikker på, om D var direkte til stede under ulykken, men han kom umiddelbart efter. T

var ved at grave op. Jorden faldt ned i modsatte side og bag ham, og pludselig stod han begravet i jord. Det skulle bare væk.

Han knuste sit bækken, og han har kroniske smerter som følge af ulykken. U havde sagt, at det var vidnet, og ikke T , der skulle lægge rørene, da vidnet var uddannet til det. Derfor stod han i jordgraven. Det kunne lige så godt have været T , der havde udført det arbejde, som han udførte. Han ser stadig T for sig siddende inde i maskinen stirrende frem for sig, da Falck folkene kom. Han fik medhold i den sag, han kørte mod selskabet. Han kom tilbage til arbejdet efter sygdomsmeldingen, men det gik ikke i længden. Han blev derfor revalideret til lager- og logistikarbejde.

D har forklaret, at han er landinspektør. Han var på arbejde i virksomheden som arbejdsmand/elev den dag. Han var relativt ny i virksomheden. Han hørte, at T tudede med gravemaskinens horn og stoppede op. Han så, at J var begravet i jord og skyndte sig hen og hjalp T med at grave J fri, imens de tilkaldte hjælp. J var rolig i forbindelse med ulykken. De blev efterfølgende tilbudt krisehjælp.

Parternes synspunkter

T har i det væsentlige procederet i overensstemmelse med sit påstandsdokument af 11. maj 2022:

"...

ANBRINGENDER:

Til støtte for den nedlagte påstand gøres det gældende,

- at E er erstatningsansvarlig for den personskade, som sagsøger pådrog sig ved ulykken den 10. juli 2014

- at E er erstatningspligtig, herunder omfattet af et culpaansvar i forbindelse med ulykken den 10. juli 2014

- at ulykken den 10. juli 2014 også for er egnet til at forårsage varige følger

- at T er omfattet af personkredsen, jf. Erstatningsansvarsloven, og derfor er berettiget til erstatning i henhold til loven

Grundlag for ansvarsbedømmelsen

I forbindelse med behandlingen af hvorvidt sagsøgte er ansvarlig for de gener, som T pådrog sig i forbindelse med ulykken den 10. juli 2014 er det relevant i første omgang af behandle spørgsmålet, om selve grundlaget for an-

svarsbedømmelse, altså om sagsøgte er ansvarlig og dermed erstatningspligtig, jf. den almindelige culpaansvarsnorm.

Herefter er det relevant at se på, om T er omfattet af den personkreds, som kan opnå erstatning efter Erstatningsansvarsloven.

Generelt vedrørende ansvarsbedømmelsen

Ansvarsgrundlaget i nærværende sag skal findes ud fra den almindelige culpaansvarsnorm.

Culpavurderingen er udtryk for en subjektiv ansvarsbedømmelse, der indebærer, at skadevolder skal have handlet culpøst. Et culpaansvar forudsætter derfor, at der er handlet ansvarspådragende, eller med andre ord at der skal være noget at "bebrejde" skadevolder. Dog kan der både ifaldes erstatningsansvar som følge af både handlinger og undladelser.

Efter dansk ret foreligger et culpaansvar, når en skade indtræder som følge af en uagtsom eller forsætlig handling eller undladelse. Uagtsomhed indebærer, at skadevolder handler eller, ved at undlade at handle, agerer uansvarligt, mens forsæt betyder, at skadevolder med vilje foretager en skadevoldende handling eller undladelse. Hvis en person eller virksomhed foretager en handling eller undladelse, der resulterer i en hændelig skade, kan skadevolder ikke pålægges et erstatningsansvar efter culpanormen. Sondringen mellem en hændelig begivenhed eller uagtsom handling eller undladelse er derfor afgørende for, i hvilket omfang der foreligger et fornødent ansvarsgrundlag.

Uagtsomhedsvurderingen foretages med udgangspunkt i, hvorvidt den handling eller undladelse, der foreligger til pådømmelse, afviger fra et på handlingens/undladelsens tidspunkt anerkendt adfærdsmønster. Det kunne f.eks. være tilsidesættelse af en forskrift, regler eller praksis.

Der indgår en række forskellige momenter i vurderingen af, om en skadevoldende handling eller undladelse er uagtsom eller ej.

Som eksempler kan fra praksis nævnes:

- ⊗ Risikoen for, at handlingen/undladelsen medfører skade
- ⊗ Den potentielle og sandsynlige skade, som handlingen/undladelsen medfører
- ⊗ Om skadevolder på nogen som helst måde kunne have undgået, at skaden indtrådte

Culpanormen beror på ulovbestemte retsgrundsætninger, og derfor må culpavurderingen altid foretages på baggrund af de konkrete omstændigheder, der ligger til grund for skaden sammenholdt med retspraksis.

Generelt vedrørende personkreds

Det er dansk rets hovedreglen, at det kun er den skadelidte selv, der kan kræve erstatning.

I litteraturen samt forarbejderne til Erstatningsansvarsloven er ovenstående primært behandlet i forhold til, hvor der af pårørende f.eks. kræves tabt arbejdsfortjente for at passe syge børn og ægtefæller. Videre er det behandlet i forhold til f.eks. øgede udgifter i hjemmet eller udgifter til behandling som følge af den ændrede livssituation som følge af børn eller ægtefælles sygdom/død.

For de tilfælde hvor f.eks. man har været tilstede i forbindelse med ulykken, og dette har medført psykiske følger, er det tale om en konkret vurdering af, om der kan ske afvigelse fra hovedreglen, og i den forbindelse henvises til retspraksis sammenholdt med sagens konkrete omstændigheder.

Det gøres gældende, at E er ansvarlig efter Erstatningsansvarsloven for ulykken den 10. juli 2014, og T deraf følgende alvorlige psykiske personskade. Herunder gøres det gældende, at T er omfattet af personkredsen efter Erstatningsansvarsloven, hvorfor E er erstatningspligtig over for T som følge af de psykiske skader, han pådrog sig ved ulykken den 10. juli 2014.

E har handlet ansvarspådragende i forbindelse med ulykken den 10. juli 2014.

Det er sagsøgers opfattelse, at E i forbindelse med ulykken den 10. juli 2014 ikke havde foretaget tilstrækkelig planlægning og tilrettelæggelse af arbejdet, hvorfor E har handlet ansvarspådragende og er erstatningsansvarlig for T tilskadekomst den 10. juli 2014.

Som arbejdsgiver påhviler det E at foretage nødvendig planlægning og tilrettelæggelse af arbejdet, således at de ansatte kan udføre arbejdet sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt.

På baggrund af omstændighederne på arbejdspladsen den 10. juli 2014 gøres det gældende, at E har forsømt disse forpligtigelser, og derfor har handlet ansvarspådragende for følgerne efter ulykken.

Dette støttes af Arbejdstilsynets strakspåbud af 15. juli 2014 samt begrundelsen herfor, jf. indholdet af bilag 4 og 5, hvoraf bl.a. fremgår:

...

At E har handlet ansvarspådragende støttes tillige af retspraksis på området, jf. bl.a. FED.2010.125Ø, hvoraf fremgår, at Arbejdstilsynets praksis har væsentlig betydning for culpabedømmelsen, herunder tilsidesættelse af reglerne i Arbejds miljøloven i sig selv skaber en betydelig formodning for, at der er grundlag for at statuere erstatningsansvar.

Den konkrete sag sammenholdt med momenter i culpavurderingen

Som anført ovenfor skal ansvarsgrundlaget i nærværende sag findes ud fra den almindelige culpaansvarsnorm. Til brug for vurdering af om E

har handlet ansvarspådragende sammenholdes her nærværende sags omstændigheder med de oplyste momenter i forbindelse med culpabedømmelsen.

Risikoen for, at undladelsen/handlingen medfører skade

Arbejdstilsynet har, jf. bilag 4 og 5 vurderet, at den væsentligste årsag til ulykken den 10. juli 2014 var forkert planlægning og tilrettelæggelse af arbejdet.

Det gøres gældende, at E undladelse af ovenstående medfører risiko for skade, hvilket også understøttes af Arbejdstilsynets vurdering, som vurderer at tilrettelæggelsen af arbejdet medfører stor risiko for alvorlig personskade.

Den potentielle og sandsynlige skade, som undladelsen/handlingen medfører

Ulykken den 10. juli 2014 medførte alvorlige skader for både T og hans kollega.

Hertil kommer også, at den potentielle og sandsynlige skade, som undladelsen medfører er stor, idet der er tale om arbejde med asfaltmateriale og jord i arbejde under vejniveau.

Om skadevolder på nogen som helst måde kunne have undgået, at skaden indtrådte

Der henvises her igen til Arbejdstilsynets afgørelse samt akterne fra Arbejdstilsynet.

Idet det vurderes, at planlægningen og tilrettelæggelsen af arbejdet er den væsentligste årsag til ulykken, gøres det gældende, at E kunne have undgået skaden, hvis virksomheden havde sikret, at arbejdet planlægges og tilrettelægges forsvarligt.

På baggrund af ovenstående findes det således bevist, at E har handlet ansvarspådragende i forbindelse med ulykken den 10. juli 2014, og derfor er erstatningsansvarlige.

T er omfattet af personkredsen, jf. Erstatningsansvarsloven

T pådrog sig ved ulykken den 10. juli 201 psykiske gener. Der henvises i forbindelse hermed til fremlagte speciallægeerklæring, jf. **bilag 3** samt Arbejdsmarkedets Erhvervssikrings afgørelse, jf. **bilag 6**.

Som det fremgår af bilag 6, vurderer Arbejdsmarkedets Erhvervssikring på baggrund af sagens lægelige oplysninger, at T har psykiske gener i form af angst, undvigeadfærd, svingende humør, irritabilitet, koncentrationsbesvær,

træthed, skyldfølelse og nedsat selvtillid, og det varige mén som følge af arbejds-skaden den 10. juli 2014 vurderes på baggrund heraf til 20 %.

Arbejdsmarkedets Erhvervssikringen har således vurderet, at på trods af, at det ikke var T , som var udsat for den direkte ulykke, så er hændelsesforløbet i forbindelse med ulykken den 10. juli 2014 egnet til at medføre de varige psykiske gener, som T forsæt har.

Der henvises herefter til U.2014.2376H, hvor skadelidt blev tilkendt erstatning efter Erstatningsansvarsloven, også selv om skadelidte ikke selv havde været i fare. Sagen adskiller sig fra nærværende sag, idet der i U2014.2376 H var tale om skade på skadelidtes nærtstående, men indholdet af dommen kan bruges til støtte for, at det i hver enkelt sag konkret skal vurderes, hvorvidt der kan rejses et erstatningskrav efter Erstatningsansvarsloven over for en ansvarlig skadevolder, når der er tale om skader, der har medført den indirekte skadelidte psykiske varige gener – også selvom skadelidte ikke selv har været udsat for fare.

Endvidere adskiller nærværende sag sig fra U2014.2376H, idet T i forbindelse med hændelsen den 10. juli 2014 havde direkte visuel kontakt med sin kollega, som blev levende begravet og således så ulykken ske, herunder så sin kollega blive begravet. Dette i modsætning til U2014.2376H, hvor sagsøger ikke havde været til stede under hændelsen.

Erstatningsnævnet gjorde i U.2014.2374H gældende, at det er dansk rets absolutte hovedregel, at kun direkte skadelidte kan tilkendes erstatning, og at der ikke efter Retslægerådets erklæringen eller sagen øvrige oplysninger er grundlag for at antage, at sagsøger blev påført egentligt psykisk skade ud over en betydelig belastning i form af chok, sorg og savn. Jeg retter i forbindelse hermed på ny opmærksomheden på, at Arbejdsmarkedets Erhvervssikringen har anerkendt, at hændelsen den 10. juli 2014 var egnet til at påføre T psykiske varige gener. Videre støtter udtalelsen fra Retslægerådet årsagssammenhæng.

Videre fremgår det af U.2014.2374H, at der i det omfang, hvor der rent faktisk kan påvises en personskade i form af psykisk lidelse eller lignende, bør det – også set i lyset af udviklingen i Sverige og Norge- overvejes i videre omfang at give erstatning efter de almindelige regler i Erstatningsansvarsloven. Dommen henviser i den forbindelse også til, at der kan gives en ansat, som overværer alvorlig og voldsom arbejdsskade, erstatning for følgerne efter de varige psykiske gener forbundet hermed.

Videre fremgår det af dommen, at der i forarbejderne til Erstatningsansvarsloven er lagt op til, at det er op til domstolene, at vurderer i hvilket omfang, der kan gives erstatning for psykisk skade efter Erstatningsansvarsloven, hvor skadelidte ikke selv har været udsat for fare og således ikke er den direkte skadelidte. Dog er det fortsat en betingelse for at opnå erstatning efter Erstatningsansvarsloven, at skadelidte skal være blevet påført en egentlig psykisk lidelse, der rækker ud over sorg og savn. Denne betingelse er opfyldt i nærværende sag.

Endeligt fremgår det af Højesterets dom af 23. marts 2007, som der er refereret til i U.2014.2374H, at der efter omstændighederne vil kunne tilkendes personskadeerstatning (i form af erstatning for psykisk skade) til andre end den direkte skadelidte, hvor den pågældende er blevet påført egentlig psykisk lidelse som af f.eks. at have overværet en alvorlig ulykke. I forbindelse hermed bemærkes det på ny, at den generelle holdning er, at spørgsmålet om, hvorvidt der kan pålægges den ansvarlige skadevolder et erstatningsansvar overfor den indirekte skadelidte efter Erstatningsansvarsloven skal løses via domstolene.

Efter sagsøgers opfattelse ændrer indholdet af Højesterets dom af 19. august 2021 ikke herpå.

Det bemærkes i forbindelse hermed, at når vi taler om erstatning til andre end direkte skadelidte, så er det relevant at se på de konkrete omstændigheder i den enkelte sag.

I Højesterets dom af 19. august 2021 fremgår det, at buschaufføren sad i bussen uden fare for eget liv, da han overværede ulykken. Efterfølgende deltog han i førstehjælpsarbejdet. Det var således de konkrete omstændigheder, som der efter sagsøgers opfattelse i den sag skulle medføre, at buschaufføren var berettiget til erstatning efter Erstatningsansvarsloven.

Omstændighederne i nærværende sag er ganske anderledes.

Indledningsvis gøres det gældende, at Højesterets dom af 19. august 2021 er udtryk for, at man må trække "en streg i sandet" et eller andet sted. Der kunne i den sag have været tale om en ulykke, som blev overværet af mange forbigående, som alle på den ene eller anden måde kunne have deltaget i førstehjælpsarbejdet. Det vil også efter sagsøgers opfattelse være at trække personkredsen som er berettiget til erstatning efter Erstatningsansvarsloven for langt.

I nærværende sag var der tale om en ulykke, som skete da T og hans kollega var alene ude på en arbejdsopgave. Der var altså kun de to tilstede.

Forskellen på Højesterets dom af 19. august 2021 og nærværende sag er den, at T ikke blot overværede ulykken, men at det ligeså godt kunne have været T, som blev begravet levende. T var således også i potentiel fare for at blive pådraget alvorlig fysisk skade, hvilket blev tilfældet for hans kollega. Der henvises her til gældende praksis, jf., U2007.1562.

Videre adskiller udtrykket "deltog i førstehjælpsarbejdet" sig betydeligt fra, at grave sin kollega fri, efter han var blevet levende begravet. T er således forståeligt i en situation, hvor hans kollegas liv, efter T opfattelse på skadetidspunktet, afhang af om T fik ham gravet fri. Der var ikke andre til at hjælpe.

På baggrund af ovenstående samt tidligere fremsatte argumenter fastholdes det således, at T er berettiget til erstatning efter Erstatningsansvarsloven som følge af ulykken den 10. juli 2014.

Ulykken den 10. juli 2014 medførte T varige følger af både helbredsmæssigt og arbejdsmæssig karakter.

Bemærkninger til Retslægerådets udtalelse af 1. juli 2021

Den foreliggende udtalelse fra Retslægerådet af 1. juli 2021 støtter efter sagsøgers klare opfattelse, at der er årsagssammenhæng mellem T aktuelle helbredsmæssige og arbejdsmæssige situation og ulykken den 10. juli 2014.

Der henvises her særligt til besvarelsen af spørgsmål 3:

”Den samlede helbredstilstand og sociale funktionsevne på et givet tidspunkt influeres af mange faktorer, herunder disposition til sygdomme, tidligere og aktuelle legemlige og psykiske lidelser - samt sociale forhold uden man kan præcist kan angives deres relative betydning som årsagsfaktorer. Det findes dog mere end 50 % sandsynligt, at ulykkestilfældet i 2014 er årsag til det efterfølgende forløb med symptomer på PTSD.”

Bemærkninger vedrørende tilkendelse af førtidspension

Det fremgår af de kommunale akter, jf. sagens bilag 16, at T nu er tilkendt førtidspension.

I forbindelse med tilkendelsen henvises til ulykken den 10. juli 2014 som udløsende årsag til T aktuelle helbredsmæssige situation og deraf nu følgende arbejdsmæssige situation, hvor det nu på baggrund af lægelige vurderinger samt arbejdsprøvnings vurderes, at T arbejdsevne anses for væsentligt og varigt nedsat og yderligere afprøvning eller behandling synes formålsløse.

I forlængelse af ovenstående rettes opmærksomheden på, at T forud for ulykken den 10. juli 2014 kunne varetage et arbejde svarende til fuldtid på ordinære vilkår.

På baggrund af de kommunale akter sammenholdt med vurderingen fra Retslægerådet gøres det således gældende, at ulykken den 10. juli 2014 er årsag til T tilkendelse af førtidspension.

På baggrund af det ovenfor anførte gøres det således gældende, at det er dokumenteret, T som følge af hændelsen den 10. juli 2014 er blevet påført en arbejdsskade i form af psykiske varige gener, jf. det ovenfor anførte, og det gøres gældende, at E er erstatningsansvarlig herfor over for T, jf. Erstatningsansvarsloven.

Dette på trods af, at T ikke var den direkte skadelidte, men idet hændelsen den 10. juli 2014 var så alvorlig og voldsom med fare for menneskeliv, hvor T som den eneste på stedet måtte grave sin kollega fri, udføre livreddende førstehjælp og potentielt selv havde været i fare, gøres det gældende, at E er ansvarlig og erstatningspligtig for de psykiske gener, som T blev påført som følge heraf. Under alle omstændigheder fremgår det af forarbejderne til Erstatningsansvarsloven samt af U.2014.2374H, at det er op til domstolene på baggrund af sagens konkrete omstændigheder at vurdere om E erstatningspligtig over for T

..."

E har i det væsentlige procederet i overensstemmelse med sit påstandsdokument af 19. maj 2022:

"...

at sagsøger ikke i fornødent omfang har løftet bevisbyrden for de konkrete omstændigheder omkring ulykken,

at sagsøgte ikke er erstatningsansvarlig over for sagsøger i anledning af J arbejdsulykke den 10. juli 2014, idet

at sagsøger ikke tilhører den personkreds, der kan være berettiget til erstatning for en "chokskade" af den pågældende art, jf. hertil bl.a. Højesterets dom af 19. august 2021, særligt fordi,

at sagsøger ikke har dokumenteret ulykkens konkrete karakter,

at sagsøger ikke er beslægtet eller nærtstående med J , og

at sagsøger ikke selv var i fare for at blive påført fysisk skade i anledning af arbejdsulykken den 10. juli 2014.

..."

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Rettens begrundelse og resultat

Ansvarsgrundlaget

Det er ubestridt, at der ikke var gravekasser eller anden form for afstivning til rådighed for de ansatte på stedet i forbindelse med udgravningsarbejdet. Direktøren for E , S har ikke kunnet redegøre nærmere for baggrunden herfor. S har endvidere ikke kunne redegøre for, i hvilket omfang de ansatte var instrueret i arbejdet, eller hvorvidt der blev ført tilsyn med arbejdet og dettes tilrettelæggelse.

På denne baggrund og sammenholdt med Arbejdstilsynets beskrivelse af de faktiske forhold på stedet, de foreviste fotos, og Arbejdstilsynets begrundelse for det udstedte påbud, findes det bevist, at arbejdet ikke blev udført sikkerhedsmæssigt forsvarligt, idet arbejdet ikke var tilrettelagt således, at de ansatte blev sikret effektivt mod faren for sammenskridning af jordlagene.

E har på denne baggrund overtrådt § 16, 17 og 42 i arbejdsmiljøloven og har således handlet erstatningspådragende. Spørgsmålet er herefter, om T er omfattet af personkredsen for erstatning.

Personkredsen for erstatning

Det er ubestridt, at T var på arbejde den 10. juli 2014, hvor hans kollega J stod i en jordgrav, der skred sammen, og at T som følge af hændelsen pådrog sig posttraumatisk stress-syndrom (PTSD). Denne personskade er anerkendt som en arbejdsskade.

Idet T psykiske lidelse skyldes ulykken, der overgik J, må T betegnes som indirekte skadelidt. Det må herefter afgøres efter de almindelige erstatningsretlige regler, om hans lidelse er omfattet af E 'erstatningspligt.

Som anført i Højesterets dom af 23. marts 2007, trykt i UfR 2007.1562, kan det som udgangspunkt ikke pålægges den erstatningsansvarlige at erstatte tab, der påføres andre end den direkte skadelidte. Med hensyn til indirekte skadelidte anføres i dommen, at der i hidtidig praksis er tilkendt erstatning for psykisk skade blandt andet i tilfælde, hvor den pågældende har været i fare for at blive påført fysisk skade. Det anføres samtidig, at det ikke kan udelukkes, at der også i visse andre tilfælde kan blive tale om erstatning for psykisk skade. Som eksempel nævnes, at en person overværer, at en nærtstående blive dræbt ved en ulykke, jf. herved Højesterets dom af 14. maj 2014, trykt i UfR 2014.2376, hvor en kvinde fik tilkendt erstatning for den psykiske lidelse, hun blev påført ved underretning om, at hendes tidligere ægtefælle forsætligt havde dræbt hendes døtre på 2 og 7 år.

Det må lægges til grund, at T sad placeret i en gravemaskine, da ulykken skete. T oplyste i forbindelse med arbejdsskadesagen, ifølge det anførte i den psykiatriske speciallægeerklæring af 20. januar 2017 – i modsætning til hans forklaring omkring hændelsesforløbet under hovedforhandlingen – at han hørte ulykken ske, hvorefter han fik gravemaskinen vendt rundt, hvor han så sin kollega begravet til næsen i jord. Det kan derfor ikke lægges til grund, at T havde visuel kontakt med J, da ulykken skete.

Efter forklaringen fra D , der var lærling i virksomheden på tidspunktet, må det lægges til grund, at D bistod T med at grave J fri af jordgraven og tilkalde hjælp, og at T således ikke var alene med ansvaret.

Under disse omstændigheder er det ikke godtgjort, at T ved ulykken selv var i fare for at blive påført fysisk skade, eller at han var i overhængende fare herfor, idet han ikke kan anses for at have været en del af ulykken. Efter T forklaring havde han alene været ansat få dage i virksomheden, da ulykken skete, og der foreligger ingen oplysninger om, at han og J havde en forudgående relation. T kan derfor ikke betegnes som nærtstående til J

Uanset hændelsesforløbet, ulykkens voldsomhed og konsekvenserne ulykken har haft for T , finder retten, at der heller ikke i øvrigt foreligger omstændigheder, der kan begrunde en fravigelse af det klare udgangspunkt i retspraksis, hvorefter der ikke tilkommer andre end den direkte skadelidte erstatning, jf. herved også Højesterets dom af 19. august 2021, trykt i UfR 2021.4845H.

E ' frifindelsespåstand tages derfor til følge.

T skal efter sagens værdi, forløb og udfald betale sagsomkostninger til E med 55.000 kr. til dækning af advokatudgift. Beløbet er fastsat eksklusivt moms, idet E er momsregistreret. Der er ved fastsættelsen af beløbet henset til den omfattende skriftsveksling i sagen, hovedforhandlingens varighed, at sagen har været forelagt for Retslægerådet, og at der har været tvist om, hvorvidt ansvarsgrundlaget skulle udskilles til særskilt behandling. Endelig har der været afholdt flere forberedende telefoniske retsmøder. Idet T har fri proces, betales beløbet af statskassen.

THI KENDES FOR RET:

E frifindes.

Statskassen skal til E betale sagsomkostninger med 55.000 kr.

Beløbene skal betales inden 14 dage.

Sagsomkostningerne bliver forrentet efter rentelovens § 8 a.

Vejledning

Retten har afsagt dom i sagen.

Hvis du er utilfreds med afgørelsen, kan du som udgangspunkt anke (klage over) dommen til landsretten. Hvis du kun er utilfreds med dommens afgørelse om sagsomkostninger, kan du kære (klage over) denne del af afgørelsen til landsretten.

Ikke alle afgørelser kan ankes eller kæres

Du kan kun anke dommen, hvis forskellen mellem byrettens dom og det resultat, du ønsker at opnå i landsretten, er over 20.000 kr. Hvis forskellen er mindre, skal du have tilladelse fra Procesbevillingsnævnet for at anke.

Landsretten kan afvise at behandle en ankesag, hvis landsretten vurderer, at der ikke er udsigt til, at sagen vil få et andet udfald i landsretten.

Du kan kun kære afgørelser om sagsomkostninger, hvis omkostningsbeløbet er fastsat til mere end 20.000 kr., eller hvis retten har bestemt, at ingen af parterne skal betale sagsomkostninger, og du kræver, at modparten skal betale mere end 20.000 kr. I andre situationer kan du kun kære omkostningsafgørelsen, hvis du får tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Frister for at anke og kære

Fristen for at anke er **4 uger** fra dommens dato. Hvis du ikke kan anke uden en tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, skal du indlevere en ansøgning til Procesbevillingsnævnet inden **4 uger**.

Fristen for at kære omkostningsafgørelsen er **2 uger** fra dommens dato. Hvis du ikke kan kære afgørelsen uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, skal du indlevere en ansøgning til Procesbevillingsnævnet inden **2 uger**.

Sådan gør du, hvis du vil anke eller kære

Du kan anke dommen på minretssag.dk ved at trykke på knappen "Opret appel" og derefter vælge "Anke" og følge vejledningen. Hvis du vil kære omkostningsafgørelsen, skal du vælge "Kære" og følge vejledningen.

Hvis du søger om tilladelse til anke eller kære hos Procesbevillingsnævnet, skal du indlevere din ansøgning til Procesbevillingsnævnet. Du kan ikke indlevere

ansøgningen på [minretssag.dk](https://www.minretssag.dk).

Du kan læse mere på [domstol.dk](https://www.domstol.dk).

Publiceret til portalen d. 30-06-2022 kl. 10:00
Modtagere: Sagsøgte E
(L) Lars Møller Heick-Christensen, Sagsøger T
Thomas Arleth

, Advokat
Advokat (H)